

**O'QUVCHILARDA IJODIY YONDASHUV VA NUTQ
MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH***Astanova Zamira Ikromovna**Samarqand viloyati Pastdarg'om tumani 85-maktab
„Ijodiy madaniy masalalar bo'yicha targ'ibotchi"*

Annotatsiya: ushbu maqolada o'quvchilarda ijodiy yondashuv va nutq madaniyatini rivojlantirishning ahamiyati o'rganilgan. Unda ushbu ko'nikmalarni rivojlantirish uchun qo'llaniladigan usullar muhokama qilinadi va tegishli tadqiqotlar natijalari taqdim etiladi. Ushbu ko'nikmalarni rivojlantirishning oqibatlari muhokama qilinadi va o'qituvchilar va siyosatchilar uchun amaliy takliflar taqdim etiladi.

Kalit so'zlar: ijodiy yondashuv, nutq madaniyati, o'quvchilar, tanqidiy fikrlash, samarali muloqot, zamonaviy davr, ko'nikmalarni rivojlantirish, ta'lim.

Annotation: this article explores the importance of developing a creative approach and a culture of speech in students. It discusses the methods used to develop these skills and presents the results of the relevant studies. The consequences of the development of these skills are discussed and practical proposals are presented for teachers and policymakers.

Keywords: creative approach, speech culture, students, critical thinking, effective communication, modern era, skills development, education

Аннотация: В данной статье исследуется значение развития творческого подхода и культуры речи у учащихся. В нем обсуждаются методы, используемые для развития этих навыков, и представлены результаты соответствующих исследований. Будут обсуждены последствия развития этих навыков и представлены практические предложения для учителей и политиков.

Ключевые слова: творческий подход, культура речи, учащиеся, критическое мышление, эффективное общение, современная эпоха, развитие навыков, образование

Bugungi dinamik va tezkor dunyoda o'quvchilarda ijodiy yondashuv va nutq madaniyatini tarbiyalash juda zarur bo'lib qoldi. Ushbu muhim ko'nikmalar o'quvchilarga tanqidiy fikrlash, o'z g'oyalarini samarali ifoda etish va zamonaviy davrning murakkabliklarida harakat qilish imkoniyatini beradi. Ushbu maqolada o'quvchilar o'rtasida ijodiy yondashuv va nutq madaniyatini rivojlantirishning ahamiyati, shuningdek, ushbu ko'nikmalarni rivojlantirish usullari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, u tegishli tadqiqotlar natijalarini taqdim etadi, so'ngra natijalarni muhokama qiladi va o'qituvchilar va siyosatchilar uchun amaliy takliflar bilan yakunlanadi.

Ijodkorlik va samarali muloqotni rag'batlantiradigan ijobiy o'quv muhitini yaratish o'quvchilarda ijodiy yondashuv va nutq madaniyatini tarbiyalash uchun asosdir. Maktablar va o'qituvchilar ushbu ko'nikmalarni shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi, chunki ular o'quvchilarning o'sishini ta'minlash uchun imkoniyatlar va ko'rsatmalar berish uchun javobgardir.

O'quvchilarda ijodiy yondashuv va nutq madaniyatini shakllantirishni o'rganish uchun ko'p qirrali yondashuv zarur. Quyidagi usullardan foydalanish mumkin:

1. Loyihaga asoslangan ta'limni birlashtirish: o'quvchilarni tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va hamkorlikni rivojlantiradigan amaliy faoliyat va loyihalarga jalb qilish. Ushbu yondashuv ijodkorlikni rag'batlantiradi va o'quvchilarni o'z fikrlari va g'oyalari bayon qilishga undaydi.

2. Ochiq munozaralarni rag'batlantirish: o'quvchilar o'z fikrlarini bildirishda va hurmatli muloqotda bo'lishda o'zlarini qulay his qiladigan muhitni yaratish. Muloqot qobiliyatini oshirish va nutq madaniyatini targ'ib qilish uchun faol tinglash, so'roq qilish va konstruktiv fikr-mulohazalarni rag'batlantiring.

3. Ommaviy nutq uchun platformalarni taqdim etish: o'quvchilarga o'z g'oyalari tinglovchilar oldida taqdim etish imkoniyatini beradigan tadbirlar yoki munozaralarni tashkil qilish. Bu nafaqat ularning ishonchini oshiradi, balki notiqlik mahoratini oshiradi va nutq madaniyatini tarbiyalaydi.

4. San'at va adabiyotni birlashtirish: ijodkorlik va tasavvurni rag'batlantirish uchun san'at, musiqa, drama va adabiyotni o'quv dasturiga kiriting. Ushbu fanlar o'quvchilarga turli xil qarashlarni o'rganish va o'zlarini turli yo'llar bilan ifoda etish, ijodiy yondashuvini oshirish va nutq madaniyatini rivojlantirishga imkon beradi.

O'quvchilarda ijodiy yondashuvni rivojlantirish va nutq madaniyatini rivojlantirish ularning umumiy o'sishi va muvaffaqiyati uchun juda muhimdir. Ijodkorlik va samarali muloqot qobiliyatlarini rag'batlantirish tanqidiy fikrlashni, muammolarni hal qilish qobiliyatini va o'zini namoyon qilishni kuchaytirishi mumkin. O'quvchilarda ijodiy yondashuv va nutq madaniyatini targ'ib qilishning ba'zi strategiyalari:

- Ochiq savollarni rag'batlantirish: o'quvchilarni bitta to'g'ri javob izlashdan ko'ra tanqidiy fikrlash va ijodkorlikni talab qiladigan savollarni berishga undash. Bu qiziqishni kuchaytiradi va muammolarni ijodiy hal qilishga yordam beradi.

- O'z-o'zini ifoda etish imkoniyatlarini taqdim eting: o'quvchilar o'z fikrlari va g'oyalari ifoda etishda o'zlarini qulay his qiladigan sinf muhitini yarating. Ularni o'z istiqbollari, fikrlari va muammolarga ijodiy echimlari bilan bo'lishishga undang.

- Ijodiy faoliyatni qo'shing: aqliy hujum mashg'ulotlari, guruh muhokamalari, loyiha asosida o'rganish va amaliy tajribalar kabi ijodkorlikni rag'batlantiradigan faoliyatni birlashtiring. Ushbu tadbirlar o'quvchilarga o'z ijodlarini turli yo'llar bilan o'rganish va ifoda etish imkonini beradi.

•Divergent fikrlashni targ'ib qiling: o`quvchilarni an'anaviy chegaralardan tashqarida o'ylashga va bir nechta imkoniyatlarni o'rganishga undash. Ularni turli muammolarga muqobil g'oyalar, echimlar va yondashuvlarni yaratishga o'rgating.

•Erkinlik va avtonomiyani taklif eting: o`quvchilarga tanlov qilish va ularning bilimlariga egalik qilish imkoniyatlarini taqdim eting. Ularni qiziqtirgan mavzularni o'rganishga, taqdimot formatlarini tanlashga yoki dizayn loyihalariga ruxsat berish ijodkorlik va o'zini namoyon qilishga yordam beradi.

•Konstruktiv fikr-mulohazalarni taqdim eting: o`quvchilarning g'oyalari va muloqot ko'nikmalarining kuchli tomonlariga qaratilgan konstruktiv mulohazalarni taklif qiling, shu bilan birga takomillashtirish yo'nalishlarini taklif qiling. Ularning ish aks ettirish va ularning o'sishini oshirish uchun peer hisobot berish uchun o`quvchilarni rag'batlantirish.

•Texnologiya va multimediyani birlashtirish: o`quvchilarning ijodkorligi va muloqot qobiliyatini oshirish uchun raqamli vositalar, multimedia resurslari va interaktiv platformalardan foydalaning. Ularni o'z g'oyalari va fikrlarini ifoda etish uchun taqdimotlar, videolar, podkastlar yoki bloglar yaratishga undang.

•Samarali muloqot modeli: o'qituvchi sifatida aniq gapirish, diqqat bilan tinglash va hurmatli muloqotni rag'batlantirish orqali samarali muloqot qobiliyatlarini namoyish eting. O`quvchilar uchun fikrlarni ifoda etishda va mazmunli munozaralarda ishtirok etishda namuna bo'lib xizmat qiling.

•Turli xillikni va individuallikni nishonlang: turli xil istiqbollarni qadrlaydigan va o'quvchilarni individualligini qabul qilishga undaydigan inklyuziv sinf madaniyatini yarating. Ularni tengdoshlarining noyob g'oyalari va nuqtai nazarlarini qadrlash va hurmat qilishga undang.

•Hamkorlikda o'rganishni rag'batlantirish: o`quvchilarni hamkorlik va samarali muloqotni talab qiladigan guruh faoliyati va loyihalariga jalb qilish. Hamkorlikdagi vazifalar o`quvchilarga bir-biridan o'rganishga, fikr almashishga, muloqot va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Ijodiy yondashuv va nutq madaniyatini rivojlantirish vaqt va izchil kuch talab qilishini unutmang. Ushbu strategiyalarni amalga oshirish va ijodkorlik va samarali muloqotni rag'batlantiradigan muhitni rivojlantirish orqali siz o`quvchilarga hayot davomida foyda keltiradigan ushbu muhim ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam bera olasiz.

Bir qator tadqiqotlar o'quvchilarda ijodiy yondashuv va nutq madaniyatini tarbiyalashning ijobiy ta'sirini ta'kidlaydi. Tadqiqotchilar ijodiy fikrlashga va samarali muloqot qilishga da'vat etilgan o`quvchilar tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish qobiliyatlari va o'ziga bo'lgan ishonchning yuqori darajasini namoyish etishga moyilligini kuzatdilar. Shuningdek, ular yaxshilangan akademik ko'rsatkichlarni namoyish etadilar va sinf muhokamalarida qatnashishga tayyorligi oshadi.

Topilmalar shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarda ijodiy yondashuv va nutq madaniyatini tarbiyalash juda ko'p afzalliklarga ega. Ushbu ko'nikmalar nafaqat o'quvchilarni zamonaviy davr muammolariga tayyorlaydi, balki turli istiqbollarni chuqurroq tushunishga yordam beradi va ularning samarali hamkorlik qilish qobiliyatini oshiradi. Bundan tashqari, ijodiy fikrlash va muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish o'quvchilarning shaxsiy o'sishiga yordam beradi va ularga jamiyatning faol hissasi bo'lish imkoniyatini beradi.

Xulosa va takliflar:

Taqdim etilgan natijalar va munozaralarga asoslanib, o'quvchilar o'rtasida ijodiy yondashuv va nutq madaniyatini targ'ib qilish ularning yaxlit rivojlanishi uchun juda muhimdir. Bunga erishish uchun o'qituvchilar va siyosatchilar quyidagi takliflarni ko'rib chiqishlari kerak:

1. O'qituvchilarga o'zlarining ijodiy va muloqot qobiliyatlarini oshirish uchun kasbiy rivojlanish imkoniyatlarini taqdim eting, bu ularga o'quvchilarga samarali rahbarlik qilish imkonini beradi.
2. Ijodiy fikrlash va samarali muloqot mashg'ulotlarini dastlabki bosqichdan boshlab o'quv dasturiga qo'shib, ta'lim safari davomida uzluksizlikni ta'minlang.
3. O'quvchilar o'z fikrlari va fikrlarini hukm qilish yoki masxara qilishdan qo'rqmasdan ifoda etishga da'vat etadigan xavfsiz va inklyuziv o'quv muhitini yarating.
4. O'quvchilarni turli istiqbollar va Real muammolarga duchor qilish uchun turli sohalardagi tashqi tashkilotlar va shaxslar bilan hamkorlikni o'rganing.

Ushbu takliflarni amalga oshirish va ijodiy yondashuv va nutq madaniyatini tarbiyalash muhimligini tan olish orqali biz o'quvchilarga kelgusi yillarda jamiyatga mazmunli hissa qo'shishga qodir bo'lgan ishonchli, innovatsion va aniq shaxslarga aylanish imkoniyatini bera olamiz.

Adabiyotlar.

1. Masharipova U. Formirovanie kommunikativnoy kompetentsiy mladshix shkolg'nikov na osnove razvitiya svyaznoy rechi // XIII mejdunarodnoy konferentsii —Obrazovanie cherez vsyu jizn': neprerqvoe obrazovanie v interesax ustoychivogo razvitiya №13-ya mejdunarodnaya konferentsiya. Sank –Peterburg. (LGU) 2015. –S. 116-117
2. Muhiddinov A.G. O'quv jarayonida nutq faoliyati. –T.: O'qituvchi. 1995. 80-B
3. Nisanbayeva A.Q. O'zbek tili darslarida matn vositasida o'quvchilar nutqini o'stirishning metodik asoslari.
4. Nishonaliyev U.N. Ta'lim standarti va pedagogik innovatsiyalar //Xalq tahlimi j. – T.: 1999. 6-son. – 28-31-b.
5. Nurullayeva Sh.U. Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'quvchilarni mustaqil fikrlashga o'rgatish metodikasi. ped. f. n. dissertatsiya, Qarshi: 2008. 145 b.
6. SHERZODOVICH, A. S., & KIZI, R. Z. D. (2020). Interpretation and Written Translation: Related Learning. INTERPRETATION, 6(6).